

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від _____ р. № _____
Київ

**«Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у
закладах загальної середньої освіти»**

Кабінет Міністрів України п о с т а н о в л я є:

1. Затвердити Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, що додається.
2. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах».

Прем'єр-міністр України

В. ГРОЙСМАН

Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти

1. Цей Порядок визначає вимоги до організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти з метою реалізації права осіб з особливими освітніми потребами на загальну середню освіту, наближену до місця проживання, їх соціалізацію та інтеграцію в суспільство; залучення батьків до участі в освітньому процесі.

2. У цьому Порядку терміни вживаються в таких значеннях:

додаткова підтримка в освітньому процесі – це комплекс додаткових постійних чи тимчасових послуг для осіб з особливими освітніми потребами в освітньому процесі, в тому числі психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги, послуги асистента вчителя, асистента дитини, забезпечення спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку тощо, що відповідають індивідуальним потребам здобувача освіти;

ресурсна кімната – спеціально облаштована кімната, що відповідає вимогам доступності та універсального дизайну, призначена для надання (проведення) індивідуальних та/або групових психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (занять); психологічного розвантаження, соціально-побутового орієнтування, формування навичок самообслуговування;

рівні підтримки – визначення умов, механізмів та обсягу наданих послуг для осіб з особливими освітніми потребами у закладі загальної середньої освіти відповідно до освітніх потреб здобувачів освіти;

адаптація – це пристосування середовища: доступність, інтенсивність освітлення, зменшення рівня шуму в класі, приміщення для усамітнення, інше; психолого-педагогічна адаптація: збільшення часу на виконання завдань, чергування видів діяльності, виконання завдань за зразком, вид та частота релаксації, використання засобів концентрації уваги, інше; адаптація навчального матеріалу: адаптація навчальних посібників, наочних матеріалів, картки-підказки, використання друкованих текстів з різним розміром шрифтів, інше;

адаптація/модифікація освітніх програм – трансформація характеру викладення навчального матеріалу шляхом зміни освітніх цілей, змісту або концептуальної складності навчального завдання для конкретної особи з особливими освітніми потребами, зокрема, шляхом спрощення змісту та скорочення матеріалу, інтеграції двох або більше навчальних предметів.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”.

3. Заклади загальної середньої освіти створюють інклюзивне освітнє середовище з урахуванням вимог універсального дизайну для організації навчання осіб з особливими освітніми потребами, що передбачає:

приведення території закладу, будівель та приміщень у відповідність до вимог державних будівельних норм щодо доступності;

забезпечення необхідними навчально-методичними і наочно-дидактичними посібниками та допоміжними засобами навчання відповідно до потреб здобувачів освіти;

облаштування ресурсної кімнати;

забезпечення освітнього процесу необхідними працівниками відповідно до потреб здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

4. Зарахування здобувачів освіти, зокрема осіб з особливими освітніми потребами, до закладу загальної середньої освіти здійснюється згідно з порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, розробленого центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти пізніше шести років.

5. Керівник закладу загальної середньої освіти видає наказ про зарахування особи з особливими освітніми потребами на підставі заяви одного з батьків або законних представників дитини чи повнолітньої особи, поданої особисто, та висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини.

Утворення інклюзивного класу в закладі освіти та припинення його роботи регулюється наказом керівника закладу.

6. Керівник закладу загальної середньої освіти або заступник керівника з навчально-виховної роботи:

невідкладно формує склад команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами;

здійснює функції щодо діяльності команди психолого-педагогічного супроводу, визначених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

7. За наявності одного інклюзивного класу менше граничної наповнюваності та неможливості відкриття більшої кількості класів, чисельність осіб з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі відповідає фактичній потребі.

За наявності декількох інклюзивних класів в одній паралелі учні з особливими освітніми потребами розподіляються пропорційно по класах з урахуванням рівнів підтримки.

8. Заклади загальної середньої освіти надають додаткову підтримку в освітньому процесі для здобувачів освіти в залежності від їхніх особливих освітніх потреб у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

9. Освітній процес для осіб з особливими освітніми потребами організовується з використанням освітніх програм, підручників та посібників, рекомендованих МОН.

10. Індивідуальна програма розвитку складається на основі висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, закріплює перелік психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять (послуг) необхідних для розвитку учня.

У разі потреби, для учнів з особливими освітніми потребами може бути складено індивідуальний начальний план.

11. Індивідуальна програма розвитку розробляється командою психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі освіти з метою надання додаткової підтримки в освітньому процесі.

В індивідуальній програмі розвитку зазначається загальна інформація про здобувача освіти; рівень підтримки, умови, механізми та обсяг необхідної додаткової підтримки в освітньому процесі; критерії оцінювання здобувача освіти (Додаток 1).

12. Індивідуальна програма розвитку затверджується керівником закладу освіти і підписується всіма членами команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, а також батьками (законними представниками) або повнолітньою особою з особливими освітніми потребами та переглядається двічі на рік (у разі потреби частіше) з метою її коригування.

Індивідуальна програма розвитку зберігається в особовій справі здобувача освіти.

13. Індивідуальний навчальний план містить інформацію про освітні компоненти освітньої програми, їх адаптацію чи модифікацію, заплановані результати навчання та критерії оцінювання. Індивідуальний навчальний план заповнюється педагогічним працівником, який викладає навчальний предмет, або, за потреби, членами команди психолого-педагогічного супроводу, підписується батьками (іншими законними представниками) дитини або повнолітнім учнем з особливими освітніми потребами, затверджується керівником закладу.

14. Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття (послуги) проводяться (надаються) особам з особливими освітніми потребами відповідно до висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини з використанням сучасних методик, зокрема, іноземних.

15. Розклад психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять (послуг) складається із дотриманням санітарно-гігієнічних вимог до розкладу уроків на підставі індивідуальної програми розвитку та узгоджується з розкладом уроків класу.

16. Освітні та соціальні потреби дітей зі складними порушеннями розвитку під час їх перебування в закладі загальної середньої освіти задовольняються асистентом дитини - соціальним працівником, одним із батьків або особою, уповноваженою ними.

17. Діти з особливими освітніми потребами за заявою батьків або інших законних представників дитини зараховуються до групи подовженого дня.

18. Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття (послуги) проводяться (надаються) педагогічними працівниками закладу та/або заклад загальної середньої освіти укладає цивільно-правові договори з фахівцями відповідно до затвердженого центральним органом виконавчої влади переліком.

19. Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття (послуги) можуть проводитися (надаватися) в індивідуальній чи груповій формі.

Кількість учнів під час групових занять складає двоє – шестеро здобувачів освіти. Такі групи комплектуються відповідним спеціалістом з урахуванням висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини.

20. Тривалість індивідуальних психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять (послуг) для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних класах, може становити від 20-25 хвилин, а для групових - 35-40 хвилин.

21. Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття (послуги) проводяться (надаються) згідно з календарно-тематичним плануванням.

Календарно-тематичне планування складається на півроку, розглядається та затверджується керівником закладу загальної середньої освіти, а також підписується одним із батьків (законним представником) дитини або повнолітнім учнем з особливими освітніми потребами.

22. Якщо в особи з особливими освітніми потребами відсутній прогрес у розвитку або індивідуальна програма розвитку виконується з випередженням впродовж 3 місяців, фахівець, що надає послуги, повідомляє керівника закладу або заступника директора з навчально-виховної роботи про потребу перегляду календарно-тематичного планування.

23. Заклад освіти здійснює облік результатів навчання здобувачів освіти та проведення (надання) психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових

занять (послуг). Облік проведених (наданих) освітніх занять (послуг) здійснюється в додатку до класного журналу інклюзивного класу, орієнтовна форма якого затверджена наказом центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Керівник закладу та/або заступник директора з навчально-виховної роботи контролює процес та якісь надання послуг. Батьки (законні представники) дитини мають право контролювати проведення занять шляхом відвідування та ознайомлюватись з обліком проведених занять.

24. Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття (послуги) не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження осіб з особливими освітніми потребами.

25. З метою створення інклюзивного освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти облаштовуються ресурсні кімнати.

26. Керівник закладу або заступник директора з навчально-виховної роботи складає розклад використання ресурсної кімнати та перебування в ній педагогічних працівників.

Ресурсна кімната використовується для проведення корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних занять (послуг) для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, психологічного розвантаження, соціально-побутового орієнтування, формування навичок самообслуговування. Ресурсна кімната може використовуватися усіма учасниками освітнього процесу.

27. Супроводження здобувачів освіти з особливими освітніми потребами до ресурсної кімнати можуть здійснювати асистент вчителя, асистент дитини (соціальний працівник, один із батьків (законний представник) або особа, уповноважена ним), вчитель-дефектолог, практичний психолог або інші педагогічні працівники закладу освіти.

Заборонено залишати здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в ресурсній кімнаті без нагляду.

28. Оцінювання досягнень здобувача освіти з особливими освітніми потребами здійснюється згідно з загальними критеріями оцінювання та з урахуванням його індивідуального навчального плану (у разі наявності).

29. Державна підсумкова атестація здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних класах, здійснюється відповідно до законодавства.

Зовнішнього незалежного оцінювання для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних класах, здійснюється відповідно до чинного законодавства.

30. Випускники закладу загальної середньої освіти з особливими освітніми потребами отримують документи про освіту затвердженого центральним органом виконавчої влади в сфері освіти і науки зразка.

31. У разі виявлення у здобувача освіти ознак наявності потреби в додатковій підтримці в освітньому процесі заклад загальної середньої рекомендує батькам (законним представникам) дитини звернутися до інклюзивно-ресурсного центру для проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини (зокрема повторної).

Батьки (законні представники) дитини мають право письмово відмовитися від можливості отримати додаткову підтримку.

32. Додаткова підтримка в освітньому процесі припиняється на підставі рішення Команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами за письмовою згодою батьків (або інших представників) дитини з особливими освітніми потребами або повнолітнього здобувача освіти.

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання

2. Загальні відомості про учня:

прізвище, ім'я, по батькові

дата народження

повне найменування закладу загальної середньої освіти, в якому навчається учень

рік навчання _____

клас, в якому навчається учень _____

телефон батьків (інших законних представників) дитини чи уповноважених ними осіб для термінового зв'язку: _____

3. Коротка характеристика особливих освітніх потреб:

4. Коротка характеристика освітніх можливостей, здібностей та сильних сторін здобувача освіти:

5. Коротка характеристика потреб здобувача освіти під час отримання загальної середньої освіти:

6. Ціль реалізації індивідуальної програми розвитку відповідно до потреб здобувача освіти:

1) загальна ціль реалізації індивідуальної програми розвитку (результат отримання освіти в закладі загальної середньої освіти):

2) довгострокова ціль реалізації індивідуальної програми розвитку (результат отримання освіти на кожному рівні освіти):

3) короткострокова ціль реалізації індивідуальної програми розвитку (на період виконання) _____

7. Напрямки розвитку здобувача освіти (відповідно до рекомендацій інклюзивно-ресурсного центру):

Сфера розвитку	Ціль (потреба)	Заплановані дії	Очікувані результати, який планується досягнути в результаті реалізації індивідуальної програми розвитку	Результати, які досягнуті (заповнюється після реалізації індивідуальної програми розвитку)
Фізична				
Мовленнєва				
Когнітивна				
Емоційно-вольова				

8. Напрямки розвитку компетентностей:

Компетентності	Ціль (потреба)	Заплановані дії	Очікуваний результат, який планується досягнути протягом півроку	Результати, які досягнуті (заповнюється після реалізації індивідуальної програми розвитку)

9. Додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (заняття):

1) зміст

Найменування заняття	Ціль	Завдання	Очікуваний результат, який	Результати, які досягнуті

			планується досягнути протягом півроку	(заповнюється після реалізації індивідуальної програми розвитку)

2) умови

Найменування заняття	Фахівець, який проводить заняття	Місце проведення заняття	Періодичність проведення заняття (кількість разів на тиждень)	Розклад проведення занять (після уроків, під час уроків, тощо)

10. Додаткова підтримка в освітньому процесі:

10.1 асистент вчителя:

Так (зазначити потреби)

Ні

Завдання на період реалізації індивідуальної програми розвитку:

10.2 адаптація освітнього процесу:

Пристосування середовища: доступність, інтенсивність освітлення, зменшення рівня шуму в класі, приміщення для усамітнення, інше

Облаштування місця навчання та закупка індивідуальних засобів для навчання

Психолого-педагогічна адаптація: збільшення часу на виконання завдань, чергування видів діяльності, виконання завдань за зразком, вид та частота релаксації, використання засобів концентрації уваги, інше

Адаптація навчального матеріалу: адаптація навчальних посібників, наочних матеріалів, картки-підказки, використання друкованих текстів з різним розміром шрифтів, інше _____

10.3 Необхідне спеціальне обладнання

Так (зазначити обладнання)

Ні

10.4 Залучення перекладача жестової мови:

Так (зазначити потреби)

Ні

11. Консультативна підтримка:

11.1 консультування з фахівцями закладів спеціальної освіти

Так (зазначити потреби)

Ні

11.2 методична підтримка інклюзивно-ресурсного центру

Так (зазначити потреби)

Ні

12. Соціальні потреби:

12.1 асистент дитини:

Так (зазначити потреби)

Ні

Завдання:

12.2 завдання з формування навичок самообслуговування на період виконання індивідуальної програми розвитку:

13. Організація освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами при інституційній формі здобуття освіти:

- за розкладом класу;

- за адаптованим розкладом;

- за модифікованим розкладом;

- відвідування заходів закладу освіти для соціалізації.

(необхідне підкреслити)

14. Індивідуальний навчальний план

Так (зазначити предмети по яким розробляється)

Ні

* індивідуальний навчальний план Частина 2

15. Навчальні предмети (у разі, коли потенційні можливості учня не дають змоги засвоїти навчальну програму, що призводить до необхідності розроблення адаптованої або модифікованої програми)

Порядковий номер	Навчальний предмет	Програма	
		адаптована	модифікована

Звільнення від вивчення окремих навчальних предметів

Так (зазначити предмет (предмети))

Ні

16. Джерела інформації в процесі розроблення індивідуальної програми розвитку:

висновок інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини

попередня індивідуальна програма розвитку

батьки/інші законні представники

учень

інше

17. Члени команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі освіти, які розробляли індивідуальну програму розвитку:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади	Підпис

19. План консультування батьків (інші законних представників) або повнолітнього учня з особливими освітніми потребами у процесі розроблення/виконання індивідуальної програми розвитку

Дата	Мета	Відповідальні особи

20. Завдання для закріплення поставлених індивідуальною програмою розвитку цілей та завдань в домашніх умовах:

21. Моніторинг реалізації індивідуальної програми розвитку:

1) досягнення короткогрової цілі реалізації індивідуальної програми розвитку (на період виконання) (відповідно пункту 6.3)

2) досягнення в розвитку здобувача освіти (відповідно до пункту 7):

3) досягнення в напрямку розвитку компетентностей (відповідно до пункту 8):

4) досягнення цілей додаткових психолого-педагогічних та корекційно-розвиткові послуг (занять) (відповідно до пункту 9.1):

22. Узгодження індивідуальної програми розвитку з:

1) батьками (законними представниками) дитини з особливими освітніми потребами:

 прізвище, ім'я, по батькові батьків/законних представників

підпис _____ дата

2) учнем у разі, коли йому виповнилося 16 і більше років

підпис _____ дата

(керівник закладу загальної
середньої освіти)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

Індивідуальний навчальний план

1. Загальні відомості про учня:

прізвище, ім'я, по батькові

повне найменування закладу загальної середньої освіти, в якому навчається учень

рік навчання
 клас, в якому навчається учень

Предмет вивчення

Освітні компоненти освітньої програми	Адаптація освітнього компоненту	Модифікація освітнього компоненту	Результат навчання	Критерії оцінювання результатів навчання

2. Педагогічний працівник або члени команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі освіти, які розробляли індивідуальний навчальний план:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади	Підпис

3. Узгодження індивідуального навчального плану з:

1) батьками (законними представниками) дитини з особливими освітніми потребами:

прізвище, ім'я, по батькові батьків/законних представників

підпис _____ дата _____

2) учнем у разі, коли йому виповнилося 16 і більше років

підпис _____ дата _____

(керівник закладу загальної
середньої освіти)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

Рекомендації щодо календарно-тематичного планування психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять (послуг)

Календарно-тематичне планування психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять (послуг) здійснюється з метою забезпечення послідовності досягнення поставлених індивідуальною програмою розвитку цілей та завдань.

Календарно-тематичне планування складається на семестр або на рік відповідно до індивідуальної програми розвитку. Воно може бути складене за запропонованою формою або у зручній для закладу освіти формі.

ПІБ учня:		
ПІБ фахівця, що проводить заняття (надає послуги):		
Клас: _____	Н/р: _____	Семестр: _____
Назва психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (занять): _____		
Ціль: _____		
№	Тема	Дата

Узгодження з:

1) батьками (законними представниками) дитини з особливими освітніми потребами: прізвище, ім'я, по батькові батьків/законних представників

підпис _____ дата

2) учнем у разі, коли йому виповнилося 16 і більше років

підпис _____ дата

(керівник закладу загальної
середньої освіти)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.